

Programma orgelbespeling 6 oktober 2006

Organist Paul Houdijk

1. Uit 'Zes Preludes voor harmonium of orgel' de nrs. 1,3 (Pastorale) en 5 Betternich smetana (1824-1884)

Smetana is vooral bekend van zijn symphonisch gedicht 'Die Moldau', maar heeft ook enkele orgelwerken geschreven. Deze miniaturen vertegenwoordigen een nog onschuldige bijna jeugdige vroeg-Romantiek, met een grote verering voor de natuur. Vooral de verstilde Pastorale, een meer voorkomend genre in die tijd, drukt dat prachtig uit.

2. Marche Funèbre

Louis James Alfred Lefébure-Wely (1817-1869)

Lefébure-Wely wordt in Nederland vaak ondergewaardeerd als een door de opera beïnvloede componist. In werkelijkheid behoort hij tot de belangrijkste vernieuwers van de orgelkunst in de negentiende eeuw, en tot de belangrijkste grondleggers van de beroemde Belgisch/Franse orgelschool. Deze 'Marche Funèbre' maakt deel uit van een traditie in die tijd waartoe ook bijvoorbeeld de bekende treurmarsen voor piano behoren van Van Beethoven en natuurlijk Chopin.

Na donkere openingsklanken zet de treurmelodie in met een medogenloze onontkoombare trompet. Dan volgen enige heftige accoorden als een laatste opleving van strijd, waarna de melodie weer terugkeert, maar nu mild omarmend met de zachte troostende hobo. Vervolgens eindigt het stuk in de diepste duisternis.

3. Offertoire : Introduction & Prière

Louis James Alfred Lefébure-Wely (1817-1869)

De duisternis hoeft niet het einde te zijn, dat is wat wij geloven; dan volgt het gebed. De koraalachtige Introduction heeft een registratie die al vooruitloopt op de orgelwerken van César Franck. Het eigenlijk Prière wordt gespeeld met het register Vox cèleste (de hemelse stem) en verwijst zodoende naar het Bovennatuurlijke.

4. Trois Improvisations: a. Marce Episcopale, b. Méditation (Communion), c. Sortie

Louis Vierne (1876-1937)

Aan zijn orgel in Notre-Dame van Parijs maakte Vierne furore als een van de allergrootsten van zijn tijd. Hij zou echter ook vele bittere tegenslagente verduren krijgen. Hij verloor zijn zoon en zijn broer (in de eerste wereldoorlog), en werd als gevolg van vijandschap, jaloezie en

intriges gepasseerd voor de prestigieuze post van docent aan het Parijse Conservatorium etc. etc..

In de als feestelijk en majestiek bedoelde Marche Episcopale klinkt al iets van Vierne's latere tragiek door.

Uit het vele dat zowel over als door Vierne zelf geschreven is, komt het beeld naar voren dat hij, vooral in zijn latere jaren, te kampen kreeg met ernstige gevoelens van depressiviteit en eenzaamheid. Alleen zijn geloof, en natuurlijk zijn orgel, hielden hem nog op de been.

In zijn muziek horen we dan ook altijd de meerslag van bitterheid en wanhoop, afgewisseld door euphorische passages van vreugde, hoop en liefde.

De Méditation is geschikt om te spelen tijdens de communie-uitreiking en de Sortie is bedoeld als feestelijk naspel bij het uitgaan van de kerk na de plechtige Hoogmis.

5. Offertoire

Charles Tournemire (1870-1939)

Dit is een deel uit 'L' Orgue Mystique' Ook in dit stuk wordt de luisteraar opgeheven uit de wereld van het hier en nu, naar het bovennatuurlijke. Het is een vroeg-modern klankidroom gecombineerd met Gregoriaanse thematiek. De uitgebeelde tekst luidt (vertaald uit het Latijn): 'Tot U Heer verhef ik mijn ziel. Mijn God, op U vertrouw ik. Laat mij niet beschaamd worden, en laat mijn vijanden mij niet bespotten. Want al wie naar U uitzien, worden niet te schande.'

Tournemire werd aangespoord tot het schrijven van zijn 'L' Orgue Mystique' door zijn jongere vriend en collega Joseph Bonnet.

6. Variations de Concert

Joseph Bonnet (1886-1944)

Bonnet behoort tot de grote Franse orgelvirtuozen. Deze 'Variations' vormen zijn meest bekend geworden orgelwerk. In de laatste variatie komt een curieuze pedaalsolo voor, met driestemmige passages, en zelfs een vierstemmig accoord. (Voorafgaand aan dit werk van Bonnet zal de organist eerst het thema spelen, waar de variaties over gaan.)

Organist Mr. Drs. Paul Houdijk rondde zijn orgelstudie aan het Utrechts Conservatorium af in 1981. Vervolgens behaalde hij in 1982 het Doctoraal-examen Nederlands Recht aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, en in 1988 het Doctoraal-examen Muziekwetenschap aan de Universiteit Utrecht.

Hij houdt zich bezig met de negentiende-eeuwse orgelkunst in het algemeen, en in het bijzonder met de Utrechtse orgelmakerij Maarschalkerweerd en Zoon, een van de belangrijkste katholieke orgelbouwers in het Nederland van de negentiende eeuw.

Paul Houdijk is meestal tijdens de zaterdagavondmis te horen aan het Maarsalkerweerd-orgel dat onze kathedraal rijk is.

Daarnaast geeft hij Regelmatig orgelconcerten, waarin vooral de negentiende-eeuwse orgelmuziek en de daarbij behorende uitvoeringspraktijk centraal staan.

Paul Houdijk is landelijk voorzitter van de Katholieke Dirigenten en Organisten Vereniging (KDOV).